

Rahbar kadrlarning kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmi – bu rahbarlar bilimlarini kengaytirish va ularning boshqaruv ko’nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi usullar va vositalar majmuasidir.

Rahbarning boshqaruv kompetensiyasini shakllantirish ko’plab ichki va tashqi omillarga bog’liq. Bularning har biri rahbarning kasbiy, shaxsiy va ijtimoiy jihatdan o’sishini ta’minlaydi. Maktab boshqaruvi murakkab tizim bo’lib, unda rahbar faqat ma’muriy vazifani emas, balki strategik rejalashtirish, jamoani ruhlantirish, innovatsiyalarni joriy etish va pedagogik jarayonni yo’naltirish funksiyalarini ham bajaradi. Shu bois, rahbarning boshqaruv kompetensiyasini shakllantiruvchi omillarni tizimli tarzda o’rganish zarur.

Maktab rahbarlarining boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirish – bu nafaqat ularning shaxsiy muvaffaqiyati, balki butun ta’lim tizimining sifatli rivojlanishi uchun zamin yaratadi. Bugungi kun maktab rahbari:

- strategik fikrlovchi,
- innovatsion qarorlar qabul qiluvchi,
- jamoani birlashtiruvchi,
- o’qituvchilarni ilhomlantiruvchi shaxs bo’lishi zarur.

Boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirishning samarali usullari sifatida quyidagilarni ajratish mumkin:

- uzluksiz kasbiy rivojlanish va treninglar;
- mentorlik va tajriba almashish tizimi;
- raqamli boshqaruv vositalaridan foydalanish;
- refleksiya va o’zini baholash;
- emotsional intellektni rivojlantirish;
- xalqaro tajribalarni o’rganish va mahalliy amaliyotga tatbiq etish.

Kelajakda ta’lim muassasalari rahbarlarining kompetensiyalari qanchalik yuksak bo’lsa, ta’lim sifati, o’quvchilarning erishgan yutuqlari va pedagoglarning motivatsiyasi ham shunchalik yuqori bo’ladi. Shu bois, boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirishga doir izchil tizim yaratish O’zbekiston ta’lim tizimi modernizatsiyasining eng muhim tarkibiy qismi bo’lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Веснин, В. Р. Менеджмент: теория и практика. – Москва: Проспект, 2019. – С 384.
2. Моисеева, И. Управление образовательной организацией: современные подходы и технологии. – Москва: Академия, 2020. – С 256.
3. Иванычева, Т. А. Базовые компетенции руководителя образовательной организации // Современные проблемы управления в образовании. – Москва: Академия управления и образования, 2020. – С. 45–52.
4. O’rmonjonov Azizbek Muhammadjon o’g’li. (2025). INKLYUZIV TA’LIMNING MOHIYATI, MAQSADI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI. (2025). Kelajak o’qituvchisi - Kelajak Bunyodkori, 1(2), 701-710.
5. Tursunov Ramziddin Abdixalil-o’g’li. (2025). JAMIYAT HAYOTIDA IJTIMOIIY ONG VA MA’NAVIYAT UYG’UNLIGI. TA’LIM VA TARAQQIYOT, 4(4), 324-330.

OLIY TA’LIM MUASSASALARI MAGISTRATURA TALABALARINING TADQIQOTCHILIK KOMPETENSIYASINI OSHIRISH USULLARI

Yaxshiboyeva Shahnoza Bahodir qizi
Xalqaro Nordik universiteti doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada magistratura bosqichida ta’lim olayotgan talabalar tadqiqotchilik kompetensiyasini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari va metodik usullari tahlil qilinadi. Jahon tajribasi asosida RSD (Research Skill Development) modeli, UNESCO Research Literacy Indicators hamda VALUE Rubrics kabi xalqaro yondashuvlarning mazmuni ochib berilgan. Tadqiqotda axborot-resursli, refleksiv va interaktiv o’qitish metodlari uyg’unligi asosida magistrantlarning mustaqil ilmiy fikrlash, manbalar bilan ishlash va natijalarni tahliliy baholash ko’nikmalarini rivojlantirish mexanizmlari yoritilgan. Mazkur yondashuv O’zbekiston oliy ta’lim tizimini jahon ilmiy makoniga integratsiyalashuv jarayonida samarali metodik asos sifatida tavsiya etiladi.

Kalit so’zlar: tadqiqotchilik kompetensiyasi, ilmiy faoliyat, jahon axborot resurslari, RSD modeli, UNESCO indikatorlari, refleksiv ta’lim, interaktiv metodlar.

METHODS FOR DEVELOPING RESEARCH COMPETENCE OF MASTER’S STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Yakhshiboyeva Shakhnoza Bakhodir qizi
Doctoral Student, Nordic International University

Abstract: This article analyzes the scientific and methodological foundations for developing research competence among master’s degree students. Based on international experience, the essence of such approaches as the RSD (Research Skill Development) framework, UNESCO Research Literacy Indicators, and VALUE Rubrics is revealed. The study explores mechanisms for enhancing students’ independent scientific thinking, source analysis, and analytical assessment skills through the integration of information-resource-based, reflective, and interactive teaching methods. The proposed approach serves as an effective methodological foundation for integrating Uzbekistan’s higher education system into the global scientific community.

Keywords: research competence, scientific activity, global information resources, RSD model, UNESCO indicators, reflective learning, interactive methods.

МЕТОДЫ ПОВЫШЕНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ МАГИСТРАНТОВ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Яхшибоева Шахноза Баходир кизи
Докторант Международного Нордик университета

Аннотация: В статье рассматриваются научно-теоретические основы и методические подходы к развитию исследовательской компетентности студентов магистратуры. На основе международного опыта раскрывается содержание таких моделей, как RSD (Research Skill Development), индикаторы исследовательской грамотности ЮНЕСКО и система VALUE Rubrics. В исследовании освещаются механизмы формирования у магистрантов навыков самостоятельного научного мышления, анализа источников и аналитической оценки результатов на основе интеграции информационно-ресурсных, рефлексивных и интерактивных методов обучения. Предлагаемый подход может служить эффективной методологической основой для интеграции системы высшего образования Узбекистана в мировое научное пространство.

Ключевые слова: исследовательская компетентность, научная деятельность, мировые информационные ресурсы, модель RSD, индикаторы ЮНЕСКО, рефлексивное обучение, интерактивные методы

So‘nggi yillarda global miqyosda ilmiy faoliyat hajmi jadal o‘smoqda. *Nature* jurnalida chop etilgan “The Strain on Scientific Publishing” tahliliga ko‘ra, 2016-2022 yillar davomida nashr etilgan ilmiy maqolalar soni qariyb 47 foizga oshgan [Bornmann, 2022]. OECD ma’lumotlariga ko‘ra, jahon bo’yicha ilmiy tadqiqotlar sonining yillik o‘sish sur’ati 4,1% ni tashkil etadi, bu esa global miqyosda ilm-fan intensivligining ortayotganini ko‘rsatadi [OECD, 2023].

O‘zbekistonda ham bu jarayon izchil rivojlanmoqda. Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi ma’lumotlariga ko‘ra, 2017-2023 yillar oralig‘ida respublika olimlarining *Scopus* va *Web of Science* bazalarida e’lon qilingan maqolalari soni to‘rt barobarga oshgan, 2022-yilda esa mamlakat miqyosida 5000 dan ortiq ilmiy maqola chop etilgan bo‘lib, ularning 30 foizdan ziyodi xorijiy ilmiy jurnallarda e’lon qilingan. Bu ko‘rsatkichlar respublika tadqiqotchilari, xususan magistrantlar orasida ilmiy faollik va xalqaro integratsiyaning sezilarli darajada kuchayayotganini anglatadi. Mazkur o‘shish ta’lim tizimidan sifat jihatidan yangi bosqichga o‘tishni, ya’ni ilmiy-tadqiqot faoliyatini xalqaro axborot resurslari bilan uyg‘unlashtirishni taqozo etmoqda. Sh.M. Mirziyoyev o‘zining 2022-yilgi Oliy Majlisga murojaatnomasida “ilmiy faoliyat samaradorligini oshirish, yoshlarni ilmiy izlanishlarga keng jalb etish va xalqaro ilmiy makonga integratsiyalashuv”ni ustuvor yo‘nalish sifatida belgilab bergan. Bu esa tadqiqotchilik kompetensiyasini shakllantirish masalasini milliy darajada strategik vazifa sifatida mustahkamlaydi.

Xalqaro miqyosda tadqiqotchilik kompetensiyasini rivojlantirish bo‘yicha bir qator model va metodlar ishlab chiqilgan. Boyer tomonidan taklif etilgan “Scholarship Reconsidered” modelida ilmiy

faoliyat to’rtta yo’nalishda – kashfiyot, integratsiya, tatbiq va o’qitish asosida ko’rib chiqiladi [Boyer, 1990]. Willison va O’Regan tomonidan ishlab chiqilgan Research Skill Development (RSD) modeli esa tadqiqot jarayonini muammoni aniqlash, ma’lumotni izlash, tahlil qilish, natijalarni sintez qilish va taqdim etish bosqichlari asosida baholaydi [Willison, 2007]. Bu modelning afzalligi – magistrantlarning ilmiy o’sish dinamikasini monitoring qilish imkoniyatidir. UNESCO tomonidan e’lon qilingan *Research Competence Indicators* tizimi esa raqamli va tanqidiy fikrlashni ilmiy savodxonlik bilan integratsiyalash orqali tadqiqotchilik madaniyatini yangi bosqichga olib chiqadi [UNESCO, 2020]. Shuningdek, AAC&U tomonidan ishlab chiqilgan VALUE Rubrics tizimi xalqaro ta’limda ilmiy-tadqiqot faoliyatini baholashning indikatorli mexanizmini taklif etadi [AAC&U, 2019].

Tahlil natijalariga ko’ra, magistrantlarda tadqiqotchilik kompetensiyasini oshirish uchun quyidagi usullar samarali deb hisoblanadi:

1. Axborot-savodxonlikni rivojlantirish – Scopus, WoS kabi bazalarda manba izlash, bibliografik havolalar bilan ishlash bo’yicha o’quv mashg’ulotlarini tashkil etish.
 2. Interaktiv tadqiqot metodlari – *Case-study, research workshop, project-based learning* kabi shakllarda real ilmiy muammolarni tahlil qilish.
 3. Refleksiv o’qitish modeli – magistrantlar tomonidan o’z tadqiqot jarayonini baholovchi “refleksiya jurnali” yuritish, bu orqali o’z ilmiy fikrini mustahkamlash.
 4. Raqamli tadqiqot muhiti yaratish – universitetlarda ilmiy ma’lumotlar bazalariga kirish imkoniyatini kengaytirish, “digital repository”lar orqali ilmiy natijalarni almashish.
 5. Baholash tizimlarini joriy etish (Rubrikalash) – xalqaro amaliyotda mavjud rubrika (indicator-based) yondashuvlar asosida talabani ilmiy salohiyatini ballik tizimda aniqlash.
- Bu usullarning uyg’un qo’llanishi magistratura talabalarining ilmiy faoliyatini samarali tashkil etish, tahliliy fikrlashni shakllantirish va jahon ilmiy maydonida faol ishtirok etishga tayyorlashga xizmat qiladi.

So’nggi yillarda global ilmiy nashrlar hajmining 47 foizga oshgani (Nature, 2022) va O’zbekistonning xalqaro ilmiy faolligining to’rt barobarga ko’paygani (OTFIV, 2023) magistrantlarda tadqiqotchilik kompetensiyasini rivojlantirish zaruratini kuchaytirmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatadiki, RSD modeli, UNESCO Research Literacy Indicators va VALUE Rubrics tizimlarining integratsiyasi magistrantlarning mustaqil izlanish, tanqidiy fikrlash va ilmiy tahlil ko’nikmalarini samarali rivojlantiradi. Axborot-resursli, refleksiv va interaktiv metodlardan uyg’un foydalanish esa ularning ilmiy-tadqiqot faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqadi. Shu bois, jahon tajribasiga asoslangan ushbu yondashuv O’zbekiston oliy ta’lim tizimida magistrantlarning tadqiqotchilik salohiyatini oshirishda samarali metodik asos sifatida tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Association of American Colleges & Universities (AAC&U). VALUE Rubrics for Undergraduate Research. – Washington, D.C.: AAC&U Publications, 2019.
2. Boyer, E. (1990). *Scholarship Reconsidered: Priorities of the Professoriate*. Princeton, NJ: Carnegie Foundation.
3. European University Association (EUA). (2017). *European Framework for Research Competence*. Brussels: EUA Publications.
4. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O’zbekiston taraqqiyot strategiyasi – xalqimizning yangi hayot falsafasi: O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi, 20-dekabr 2022-yil. – Toshkent: O’zbekiston, 2022. – URL: <https://president.uz/uz/lists/view/4745>
5. Mirziyoyev, Sh.M. (2022). Yangi O’zbekiston taraqqiyot strategiyasi – xalqimizning yangi hayot falsafasi. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. Toshkent: O’zbekiston.
6. OECD (2021). *Education at a Glance 2021: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. DOI: 10.1787/69096873-en
7. Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi (2023). O’zbekistonning xalqaro ilmiy nashrlardagi faolligi to’g’risida hisobot. Toshkent.
8. Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. O’zbekistonning xalqaro ilmiy nashrlardagi faolligi to’g’risida hisobot. – Toshkent: OTFIV, 2023.
9. UNESCO (2020). *Global Research Literacy Framework*. Paris: UNESCO Education Sector.
10. UNESCO (2020). *Research Competence Indicators: Measuring Research Literacy*. Paris: UNESCO Institute for Statistics.

11. Willison, J. & O'Regan, K. (2007). *Research Skill Development Framework*. The University of Adelaide.
12. O'rmonjonov Azizbek Muhammadjon o'g'li. (2025). INKLYUZIV TA'LIM SHAROITIDA MUSIQA SAVODXONLIGINI SHAKLLANTIRISHDA MULTIMODAL YONDASHUVNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI. TA'LIM VA TARAQQIYOT, 4(4), 380-388.
13. R.A.Tursunov. (2025). IJTIMOIIY ONG VA MA'NAVIIYAT UYG'UNLIGINING IJTIMOIIY MUHITGA TA'SIRI. ZAMONAVIIY FAN: INNOVATSION YONDASHUVLAR VA YOSH TADQIQOTCHILARNING DOLZARB IZLANISHLARI, 1(1), 16-19.

YANGI O'ZBEKISTONDA BOKS SPORT TURINING RIVOJLANISH TARIXI

Abdurayimova Madina To'raboy qizi

GulDu magistri, Guliston sh.

Madinabozorova611@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada boks sport turning qadimiy davlatlarda rivojlanish bosqichi, O'zbekistonda ilk marotaba o'ynalishi, boks sportiga bo'lgan e'tibor, ommalashtirish holati, Yangi O'zbekiston bokschilarining xalqaro doiradagi yutuqlari aks etgan.

Kalit so'zlar: ilk davrlar, boks federatsiyasi, boks maktablari, xalqaro turnirlar, boks chempionlari.

HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF BOXING IN NEW UZBEKISTAN

Abdurayimova Madina Turaboy qizi

GulDu Master, Gulistan city

Madinabozorova611@gmail.com

Abstract. The article reflects the development stage of boxing in ancient countries, its first appearance in Uzbekistan, attention to boxing, the state of its popularization, and the achievements of boxers of New Uzbekistan in the international arena.

Keywords: early times, boxing federation, boxing schools, international tournaments, boxing champions.

ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ БОКСА В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ

Абдурайимова Мадина Турабой кызы

Мастер ГулДу, город Гулистан

Мадинабозорова611@gmail.com

Аннотация. В статье отражены этапы развития бокса в древних странах, его первое появление в Узбекистане, внимание к боксу, состояние его популяризации и достижения боксёров Нового Узбекистана на международной арене.

Ключевые слова: древность, федерация бокса, школы бокса, международные турниры, чемпионы по боксу.

Boksni hamma davrlar sporti hisoblanadi. Uning rivojlanish tarixi besh ming yildan ziyod davrga teng. Qo'l jangi sport yakka kurashi sifatida jamiyat rivojlanishining ilk davrlarida paydo bo'lgan bo'lib, ko'pgina xalqlar o'rtasida turli xil ko'rinishlarga ega.

Fir'avnlr sag'analari devorlarida aks ettirilgan qo'ljangi lavhalari shuni tasdiqlaydiki, ushbu yakkakurash turi qadimgi Misrda ham mavjud bo'lgan. Bizgacha Krit-Miken madaniyati davrining qo'ljangi tasvirlari yetib kelgan. Qo'ljangi ayniqsa Qadimiy Gretsiyada(Yunonistonda)keng tarqalgan edi. 23-Olimpiadadan (e.a.688y.) boshla buning Olimpiya o'yinlari dasturiga kiritilgani fikrimiz dalilidir. [5] Zamonaviy boks vatani Angliyadir (XVI-XVII asrlar). boksning dastlabki qoidalari shu mamlakatda qabul qilingan (1867). Xalqaro havaskor bokschilar assotsiatsiyasiga (AIBA; 1946-yil asos solingan) 160 mamlakat a'zo (1999). boks 1904-yildan Olimpiya o'yinlari dasturiga kiritilgan, 1974-yildan jahon chempionati, 1979-yildan Jahon kubogi musobaqalari o'tkazib kelinadi. O'zbekistonda zamonaviy boks